

Naturvernforbundet

Trøndelag

Naturvernforbundet

Møre og Romsdal

NVE - Norges vassdrags- og energidirektorat

nve@nve.no

Trondheim 9. desember 2025

202514086 Nedre Driva Kraftverk – Melding med forslag til utredningsprogram. Uttalelse fra Naturvernforbundet i Trøndelag og Naturvernforbundet i Møre og Romsdal

Forhold som mangler, men som burde vært nevnt i meldingen

0-alternativet

Strengt tatt er ikke dagens situasjon 0-alternativet, i og med vassdraget alt er utbygd. Det bør tas opp og problematiseres at det allerede er gjort inngrep som har redusert naturverdiene i vassdraget.

Kapittel 4 – Gjeldende planer ... – 4.1. Overordnede planer ... -

4.1.1. Statlige føringer

Her mangler henvisning til berørte verneområder:

Underkapittelet nevner **rikspolitiske retningslinjer for vernede vassdrag**.

- Ålvundelvas nedbørfelt ble vernet i verneplan I. Gresjo og Langvatnet ligger i dette.
- Øvre del av Drivas nedbørfelt– oppstrøms fra og med samløp Skjørdøla og sidevassdragene Grøvu og Dindøla ble vernet i VPL III. Planen berører ikke dette.

Vassdrag i verneplanene for vassdrag er i utgangspunktet **vernet mot al kraftutbygging gjennom stortingsvedtak, dvs. det er ikke anledning til å konsesjonsbehandle kraftverk i disse**. Dette burde vært presisert. De rikspolitiske retningslinjene gjelder andre tiltak i de vernede vassdragene.

I 2005 åpnet Stortinget for å konsesjonsbehandle kraftverk under 1 MW i disse vassdragene om allmenne interesser ikke berøres, i 2025 for større utbygginger om de kan bidra til flomdemping og ikke medfører skade på verneverdiene.

Imidlertid mangler henvisning til **vern etter naturmangfoldloven** (dvs. vedtatt etter den gamle naturvernloven) av Trollheimen og Innerdalen landskapsvernområder. Slikt vern skjer ved Kgl.res. og hører derfor utvilsomt med under «Statlige føringer». Inntakene i Gresjo ligger i Trollheimen LVO og Langvatnet i Innerdalen LVO.

I Trollheimen LVO er «..., *vassdragsregulering*, ...» eksplisitt forbudt og i Innerdalen LVO sier forskriften «*Vassdragene må ikke reguleres eller utbygges utover den regulering som Langvatnet allerede har.*»

Vernet er nevnt senere i programmet, men å utelate henvisning her blir en nedtoning av betydningen av vernet. I underkapittel **4.2 Nødvendige tillatelser** vises til at det trengs endring av grensene for Trollheimen LVO evt. endring av forskrift for å kunne lage bekkeinntak i Gresjo og endring i forskriften for Innerdalen LVO for overføring av Langvatnet.

Kapittel 8 - Forslag til utredningsprogram – våre merknader

Overskrifter der vi har merknader er tatt med, øvrige ikke.

8.1 Overordnede krav til fagutredningene

«Alle fagutredninger skal gjennomføres av fagpersoner med relevant kunnskap og erfaring.»

Dette er viktig og det bør kreves dokumentasjon til tidligere gjennomførte utredninger av god kvalitet av de som skal utføre arbeidet, og god formell kompetanse. For elvekløfta (Gråura) må man ha med biolog med spesiell kompetanse på lav og mose.

8.2 Hydrologisk grunnlag

Programmet ser her tilfredsstillende ut. Vi har tidligere påpekt behov for vannmerke nær Festa for å kunne modellere effekten nedstrøms pumpa tilfredsstillende, og er kjent med at dette er etablert. Denne bør gjøres synlig i Sildre.

SINTEF anslår 20 % lavere vassføring ved Festa enn ved Grensehølen. Dette, høres som for liten forskjell ut fra nedbørfeltene og at VM Risefoss har bare 50-60 % av vannføringa ved Grensehølen. Vannmerket ved Festa er derfor viktig.

Det må bemerkes at måleperioden ved Festa for å få gode simuleringer er i korteste laget, men det gir jo et bedre grunnlag for å interpolere mot Risefoss og Grensehølen.

8.3 Naturfare

Vi peker her på:

- Det må utføres kartlegging av løsmassene i Gjevilvatnet og vurderes effekt på erosjon ved elver og bekker ut i vannet når det tappes ytterligere ned samt rasfare når vannet tappes ytterligere ned. Utarbeide planer for eventuelle tiltak.
- Utrede effekter for fylling av vannet dvs. vannstand ved gitte datorer (dette er modellert skissemessig i melding og utredningsprogram).
- Utrede effekter for vanntemperatur og for isforholdene på vannet. Effektkjøring må kunne forventes å påvirke isforhold på Gjevilvatnet og temperatur og salinitetsforhold i Sunndalsfjorden. Jf. også konflikten om skiløypa til Gjevilvasshytta og ønske fra en part i konflikten ønske om å legge løype i reguleringssonen.

8.4 Naturmangfold på land

8.4.1 Fugl

Vi presiserer viktigheten av punktet om undersøkelser av bakkehekkende fugl i deponiområdene samt områder for rigg og veier. Deponiområdene i Oppdal er kjent som hekkeplasser for rødlistede arter som vipe og storspove. Bergene over Festa pumpe og deponiområdet for tunellen til Gjevilvatnet er hekkeplass for flere rovfuglarter og effekter må beskrives.

Håsøran er et viktig fugleområde, planene nevner ikke inngrep her og vi regner med det forblir slik.

8.4.2 Naturtyper på land

Vassføringa er i dag redusert nedstrøms Festa ved at Gjevilvatnets nedbørfelt er overført til Driva Kraftverk og ytterligere redusert vassføring gjennom denne utbyggingen vil kunne påvirke elvekløfta i Gråura betydelig negativt. Store deler av denne er vernet som naturreservat. Elvekløfta er bare undersøkt i begrenset grad, og naturen som vil bli mest påvirket er vanskelig tilgjengelig for kartlegging. Sannsynligvis har dette området store og kanskje unike naturverdier. En jevnere vassføring og reduserte flomtopper vil kunne være negativ på den strekningen. Det er særlig de mindre flomtoppene som vil bli påvirket og jevnet ut.

- Det må etableres målestasjoner for luftfuktighet i de mest fuktighetskrevenne vegetasjonstypene i Gråura, slik at man ser hvordan fuktighet (evt.) endres med vassføring, som grunnlag for manøvreringsreglementet. Fuktighetsmålinger korrelert med vassføring vil kunne si noe om effekt av redusert vassføring for fuktighetskrevenne plantesamfunn.
- Fossesprutavhengige og fuktighetsavhengige plantesamfunn langs elva må kartlegges og man må vurdere effekt av planlagte vassføringsendringer for disse.
- Kartlegge naturtyper i deponiområdene som grunnlag for arrondering av deponiene.

8.5 Naturmangfold i vann, sjø og vannmiljø

- Det er viktig at mulighet for og eventuell effekt av spredning av fremmede / uønskede organismer fra Driva til Gjevilvatnet utredes. (Fanget opp i programmet, utføres vha. miljø-DNA.)
Pumpa kan ikke settes i drift før Driva er friskmeldt for *G. salaris*. Forskrift om restriksjonssone for å forebygge, begrense og utrydde lakseparasitten *Gyrodactylus salaris* hos akvatiske dyr (FOR-2012-06-20-560) forbyr dette. Her tar utbygger en risiko om elva ikke er friskmeldt når puma skal startes opp.
- Utrede om større ferskvannsutslipp (både fra NDK og nytt Aura – må sees samlet) i perioder kan gi økt ferskt overflatelag i fjordsystemet. Dette kan gi smittespredning av ferskvannspatogener mellom elvene i fjordsystemet. Det ligger oppdrettsanlegg både for matfisk og stamfisk i fjorden. Ferskvannslaget var en mistenkt smittevei for *G. salaris* og effekter på dette av utbyggingene må utredes.
- Utrede effekter av økt regulering på bunndyr, fisk og fiske og øvrig liv i vannet.
- Det må undersøkes om det er noen gjenværende littoralsone igjen i Gjevilvatnet med dagens regulering og effekter av økt reguleringshøyde på en eventuell slik og hva det i tilfelle vil ha å si for øvrig liv i vannet.
- Kartlegge effekt av reduserte flomtopper på liv i og ved elva, samt på fluviale prosesser. Endret vassføring der særlig de mindre flommene reduseres – pumpa vil knapt merkes ved storflom – hva slags effekt kan dette ha på prosesser i og ved elva?
- Vurdering av konsekvenser for laks og sjørørret i Driva er dekt opp i programmet.
- Kartlegging av hydrologiske effekter av endret ferskvannsutslipp i fjorden er i hovedsak beskrevet tilfredsstillende. Effektene av anleggsfasen på vannmiljø og naturmangfold

skal undersøkes, dette er lite detaljert beskrevet. Effekt for muligspredning av *G. salaris* i ferskvannslaget i fjorden må vurderes.

- De hydrologiske effektene i Sunndalsfjorden må vurderes samlet for Nedre Driva KRV og nytt Aura KRV. Strømmen går inn på sørsida og ut på nordsida. På Raudsand er deponert PFAS-holdige masser med mulighet for utlekking. Kan endra strømforhold føre mer PFAS inn fjorden?
- Produksjon av vinterkraft reduserer vårflommen og sender mer ferskvann til sjøs om vinteren. Vårflommen er viktig for våroppblomstringen i fjorder og kystfarvann, og vår omfattende vannkraftutbygging er mistenkt for være negativ for denne. Det må utredes hvilken effekt NDK (og sett i sammenheng med nytt Aura KRV) vi ha for dette.

8.6 Kulturmiljø

- Potensielt berørte områder er lite kartlagt, og dette må gjøres. Dyrket mark som planlegges brukt til deponi bør kartlegges med georadar.

8.9 Landskap

Landskapseffektene av deponier og andre nyanlegg som veier, pumpe, bekkeinntak m.v. må utredes og visualiseres.

8.13 Forurensning

- De planlagte undersøkelsene virker tilstrekkelige, men vi vil peke på ét forhold som ikke er nevnt i meldingen:
 - Anleggstrafikk vil i stor grad gå på eksisterende offentlige og private veier som deles med både kjørende og gående trafikk og går nær boliger og annen bebyggelse. Både forurensning (støy, støv, eksos) og trafikksikkerhet må utredes og tiltak redegjøres for.

Forhold nevnt i utredningsprogrammet utover kapittel 8 – våre synspunkter på krav til utredning

Massedeponier

Disse vil bli hoveddelen av arealinngrepet fra prosjektet og vi drøfter det derfor samlet.

- Massedeponi **Festa** ca. 365 000 Am³ (anbragte masser) – planlagt på Ålbustøyan, i hovedsak på dyrket mark – beite, slåtteeng, potetland. Nylig beskyttet mot flom ved forbygning. Arealet er ca. 120 daa, dvs. at det må fylles opp i ca. 3 m høyde om hele nyttes.
- Massedeponi **Storli** 1 200 000 Am³. Det framgår ikke hvordan massene er tenkt plassert innen det viste deponiområdet på ca. 340 daa, dvs. ca. 3,5 m oppfylling om hele skal dekkes jevnt.
 - Store deler – ca. 40 % - av området er dyrket mark.
 - Det er områder med hagemark av stor verdi innen deponiområdet.
- Massedeponi **Hjellan** 1 140 000 Am³.
 - Store deler av området er dyrket mark.

- Store deler av området er ut til å være klassifisert som den verdsatte landformen fossilt delta, som er rødlistet som sårbar (NGU). Det strekker seg videre østover fra antydnet deponiområde.

Forholdet til dette og konsekvenser av oppfylling må utredes.

- **For de tre massedeponiene på land må utredes:**
 - Muligheter for som planlagt å gjenskape dyrka mark på deponiarealer på dyrket mark, avlingstap fram til forventet full restaurert produksjon, tap i anleggsfasen.
 - Naturtyper og arter på de arealer som ikke er dyrket og konsekvenser for disse.
 - Kulturminner i de områder som skal fylles ned. Disse bør inventeres grundig, på dyrket mark bør det være aktuelt å kjøre en del transekter med georadar, og å gå over med metallsøker.
 - Alternative plasseringer og alternativ bruk av massene.
 - De gamle tippene kan være interessante som biotoper for planter som ellers kan være sjeldne. Dette må kartlegges før de eventuelt tas i ny bruk.
- Massedeponi i Sunndalsfjorden ved Sandvika, ca. 842 000 m³.
Massedeponi i Sunndalsfjorden ved Sunndalsøra ca. 135 000 m³.
Driva legger for sammenligning igjen veldig grovt regnet 10-20 000 m³ løsmasser per år i fjorden – dette må forventes redusert om NDK bygges og tas i bruk.
Ved bygging av Oppdølsstrandatunellen på RV70 ble det gitt [tillatelse](#) til å deponere inntil 250 000 m³ tunellmasse i fjorden. Deponeringen medførte bl.a. forsøpling med sprengtråd langs strendene.
- For fjorddeponiene må utredes:
 - Effekter for liv i fjorden.
Deponerte masser vil være nærmer fire ganger større enn det som ble deponert fra Oppdølsstrandtunellen, og 50-100 ganger årlig tilførsel av sedimenter fra Driva. Tilslamming, dekking av bunn, spredning og effekt av suspendert stoff, kjemisk forurensing – omfang og effekter av disse.
 - Tiltak mot forsøpling av fjorden av fremmedelementer i massene som sprengtråd.
 - Alternativ plassering og alternativ bruk av massene. F.eks. utskipping for salg til eksport. Vi viser til at planer for steinbrudd for dette formål har vært aktuelle i Møre og Romsdal tidligere og at det den gang ble hevdet å være et marked for store volumer i Europa og muligheter for lønnsom drift.

Forhold som ikke er nevnt i utredningen og som bør utredes

- Effektkjøring som NDK er prosjektert for fører til behov større kapasitet for overføring av kraft – nye eller oppgraderte linjer. Hvor mange og hvor hen er det knyttet tiltak i linjenettet til planene om NDK? Utvidelser av linjenettet som følge av utbyggingen må utredes parallelt med utredning av kraftverket. Behovet for flere kraftlinjer og suget etter ny vind-/ sol- / småkraftproduksjon er en sannsynlig effekt av NDK og må utredes sammen med dette.
- Effekter på fluviale prosesser i vassdragene av endret vassføring der de mindre flomtoppene reduseres må vurderes.

Utbyggingsalternativer som (ikke!) bør utredes

NVEs høringsbrev etterspør synspunkter på utbyggingsalternativer. Etter vårt syn er det to utbyggingsalternativer eller rettere sagt delprosjekter som må skrinlegges uten ytterligere utredning. Dette er Langvatnet overføring og Gresjo I & II.

Langvatnet overføring – forventet årsproduksjonsbidrag 19 GWh

Langvatnet foreslås overført østover slik at tilsiget i stedet for å renne ut i Renndøla og videre ut i Ålvundelva der det utnyttes i Ulvund KRV, skal renne via eksisterende bekk ned til Tovatna. Disse er i dag knyttet til tunnelen fra Gjevilvatnet til Driva kraftverk, og planlegges knyttet til den nye tilløpstunnelen til Nedre Driva KRV.

Det framgår ikke hvordan overføringen planlegges, men det må være en tunell på ca. 350 m fra østenden av Langvatnet til tjønna som ligger øverst i bekken fra Meskaret til Tovatna. Det framgår ikke hvordan massedeponi eller transport av anleggsmaskiner skal løses, området ligger veiløst i Trollheimen LVO og alle fysiske inngrep er uønsket. Redusert vannføring i Renndøla er uønsket. Den er et viktig landskapselement og viktig for nærfriluftsliv i Innerdalen – fantastiske naturlige badekulper og vannsklier.

Gresjo I & II – forventet årsproduksjonsbidrag 27,4 GWh

Meldingen er sendt på høring med to bekkeinntak i sidebekkene fra Botnen og Grasdalen litt over kote 680, like før de løper sammen til Gresjo. Dette er ca. 1,5 km inne i Trollheimen LVO og ca. 600 m innenfor Viromsetra. Gresjos fall ned lia fra Grasdalen er også et viktig landskapselement ved inngangen til Innerdalen og Trollheimen.

Det framgår ikke hvordan driving, massedeponi og transport av anleggsmaskiner til bekkeinntakene er tenkt løst, vi antar tunnelene drives fra tilløpstunnelen og at nødvendig transport skjer med helikopter. En eventuell anleggsvei opp lia og inn dalen vil være et svært stort inngrep.

Tiltak i landskapsvernområdene kan ikke inngå i prosjektet i videre planlegging

70 % av arealene i Trollheimen landskapsvernområde er påvirket av vannkraftutbygging. Det er mer enn nok. Det er få område som ikke er påvirket, og slike område som er upåvirket trenger vi som upåvirket.

Disse tiltakene ligger i vassdrag vernet mot kraftutbygging, noe som tilsier at de burde vært uaktuelle alene av den grunn.

Inngrepene er ikke tillatt etter vernebestemmelsene for landskapsvernområdene. Utbyggers vurdering av at dispensasjon fra vernereglene er uaktuelt er korrekt ut fra presedens fra tidligere søknader om kraftutbygging helt i utkanten av verneområder – de aktuelle tiltak her er i tillegg langt inne i områdene og dermed helt uaktuelle for dispensasjon etter naturmangfoldlovens §48:

Tiltakene strider mot verneformålene, de er ikke nødvendige av sikkerhetshensyn. Anslått med en kapasitetsfaktor på 45 % tilsvarer årsproduksjonsbidragene to småkraftverk, småkraftverk er ikke å se på som «vesentlige samfunnsinteresser» etter § 48. Dermed er ingen av kravene for kunne gi dispensasjon etter § 48 til stede.

Av samme grunner er det helt uaktuelt å endre grensene for Trollheimen verneområde eller å endre verneforskriftene, og disse to delprosjektene må skrinlegges.

Disse to tiltakene er også en relativt liten del av prosjektet – ca. 4,5 % av estimert produksjon – før man reduserer for det produksjonstap de ville ha medført i Ulvund kraftverk. Dette er ikke beskrevet i meldingen, men de to tiltakene tar ca. 20 % av nedbørfeltet til Ulvund KRV. Antas bortfall av produksjon her proporsjonal med bortfall av nedbørfelt, betyr det at netto kraftgevinst må reduseres med ca. 13 GWh/år. Tiltakene blir da desto mindre viktige for prosjektet.

Med vennlig hilsen
Naturvernforbundet Trøndelag

Magne Vågsland, styreleder

Carl S. Bjurstedt, styremedlem

Naturvernforbundet i Møre og Romsdal
Øystein Folden, fylkessekretær